

עפ"ת 6823/10/16 - מרק זרייק נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים

עפ"ת 6823-10-16 זרייק נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופט אמיר טובי
המערער	מרק זרייק
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל

פסק דין

1. בפניי ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחיפה (כב' השופטת כ' פאר-גינת) מיום 21.9.16, בגדרו הושת על המערער, בין היתר, עונש פסילה מותנה לתקופה של חודשיים למשך שנתיים לבל יעבור העבירה בה הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או השנייה לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: "פקודת התעבורה").
2. המערער הורשע על ידי בית משפט קמא, על פי הודאתו, בעבירה של נהיגה במהירות הגבוהה מהמהירות המרבית המותרת. ההודיה ניתנה במסגרת הסדר טיעון שנעשה בין הצדדים בגדרו תוקן כתב האישום והוסכם כי על המערער יוטלו קנס ופסילה על תנאי, על פי שיקול דעתו של בית המשפט.
3. בגזר דינו, הטיל בית משפט קמא על המערער קנס בסך 1,000 ₪ וכן הורה על פסילתו מלקבל ו/או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של חודשיים על תנאי למשך שנתיים, כמפורט לעיל. הערעור שבפניי מופנה כנגד רכיב הפסילה המותנית בלבד.
4. לטענת המערער, בית משפט קמא החמיר עמו שעה שקבע כי הפסילה המותנית תחול לא רק על העבירה בה הורשע אלא גם על עבירות המנויות בתוספת הראשונה והשנייה לפקודת התעבורה. טענתו לעניין זה נסמכה, בין היתר, על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט כ' סעב) אשר ניתן בעפ"ת 27975-07-12 **פולקביץ נ' מדינת ישראל** (22.2.2013) (להלן: "פרשת פולקביץ"). באותו פסק דין נאמר, בין היתר, כי:

"ככלל, העונש המותנה המוטל על העבירות בהן הורשע הנאשם והרחבת היקף העונש המותנה על ידי הוספת עבירות אחרות בהן הנאשם לא הורשע, ראוי שהדבר ייאמר מפורשות בגוף גזר הדין. לטעמי, במקרה שבפניי ובשתיקת בית

משפט לתעבורה וכמובן משלא מצאתי נימוקים להרחבת קשת העבירות שבגינן יופעל העונש המותנה, ראוי שעונש הפסילה המותנה יחול על העבירות בהן הורשע המערער ומשבית משפט לתעבורה לא עשה כן, והמערער עותר לכך במסגרת ערעור זה, נראה לי כי הכף נוטה לטובתו..."

5. ב"כ המשיבה ביקש לדחות את הערעור בציינו כי הטענה המועלית מפי המערער לא הועלתה בפני בית משפט קמא. נאמר כי סעיף 36 (ג) לפקודת התעבורה נועד למלא חלל. בסיטואציה שבה בית המשפט לענייני תעבורה גוזר את הדין ומטיל פסילה על תנאי, קובע המחוקק חזקה לפיה התנאי יחול על כל עבירה בה הורשע הנאשם וכן על עבירות מהתוספת הראשונה והשניה. באם סבור היה המערער כי בעניינו המיוחד אין להטיל עליו פסילה על תנאי בגין עבירות בהן לא הורשע, ראוי היה שטענה זו תועלה בפני בית משפט קמא. עוד הוסיף ב"כ המשיבה כי בתי המשפט נוהגים בשגרה להטיל עונשים מותנים בגין כל הרשעה עתידית בעבירה בעלת גרעין זהה לעבירה בה הורשע הנאשם שבפניהם כגון "עבירות רכוש מסוג פשע" וניסוחים דומים. ענישה מותנית מעין זו מוטלת מבלי שבית המשפט נדרש לנמקה ולפרט מדוע הרחיב את היריעה לעבירות בהן לא הורשע הנאשם.

6. לאחר שבחנתי טענות הצדדים ושקלתי את נסיבות העניין, מצאתי כי דין הערעור להתקבל.

אפתח את הדיון בנוסחו של סעיף 36(ג) לפקודת התעבורה המורה, בין היתר, כדלקמן:

"מי שנפסל על תנאי ייפסל בפועל אם תוך תקופה שנקבעה בגזר דינו, ושלא תפחת משנה ולא תעלה על שלוש שנים, עבר אותה עבירה שעליה הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השניה או עבירה אחרת שקבע בית המשפט בגזר הדין והורשע בשל העבירה הנוספת תוך התקופה האמורה או לאחריה."

אני מסכים עם קביעתו של כב' השופט סעב בפרשת פולקביץ לפיה סעיף 36(ג) לפקודת התעבורה נועד למנוע "תקלה" כשבית המשפט אינו קובע את מהות העבירה שיש בה כדי להפעיל את העונש המותנה. בע"פ 770/80 אילת נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (2) 526, נקבע כי:

"המיוחד את סעיף 36(ג)... הוא בכך שיש בו קביעה מראש, ex lege, של אירועים שיהוו הפרת התנאי גם אם לא פורטו בתור שכאלה בגזר הדין: בסעיף 36(ג) דובר על עבירה זרה נוספת או על עבירות על התוספת, בהן יראו לעולם הפרת תנאי, גם אם בית המשפט מילא פיו מים ולא הוסיף מאומה על הקביעה כי הוא מטיל פסילה על תנאי לתקופה מוגדרת, כמבואר לעיל... הרבותא אשר בסעיף 36(ג) היתה איפוא בכך שהוא קבע הוראות הפעלה, העולות מן החוק, ואשר אינן תלויות בנוסחו או בניסוחו של גזר הדין, שהטיל את הפסילה על תנאי; די לענין זה אפוא שבית המשפט מורה על העונש של פסילת הרישיון על תנאי למשך זמן נתון, שתהיה תלויה ועומדת לתקופה כפי שיפורט, הא ותו לא".

7. אלא שאין בידי להסכים לקביעה כי בית המשפט מוגבל בהטלת הענישה המותנית לעבירה בה הורשע הנאשם, וכי באם ראה להרחיב את יריעת העבירות אשר יהא בהן כדי להפעיל את התנאי, עליו לנמק זאת. אין זה חריג או יוצא דופן שבית המשפט מורה על הפעלת עונש מותנה מקום שבו הנאשם יורשע

בשנית בעבירה הדומה במהותה לעבירה בה הורשע ובגינה הוטל העונש המותנה. כך לדוגמה נקבע, כדרך השגרה, כי הענישה המותנית תופעל במידה והנאשם יורשע תוך פרק הזמן הנקוב על ידי בית המשפט, בעבירת אלימות נוספת, בעבירת רכוש נוספת, בעבירת סמים אחרת ועוד כהנה. בית המשפט אינו נדרש לנמק, שעה שהוא מורה על הרחבת קשת העבירות אשר יובילו להפעלת התנאי, מעבר לעבירה בה הורשע הנידון שבפניו. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו ברע"פ 2472/15 שוורצמן נ' מדינת ישראל (21.5.2015) בהם נקבע כי:

הרציונל העומד מאחורי הטלת עונש מאסר על תנאי הוא, כי בעת הרשעתו של נאשם, מוטל עליו עונש מושהה שיופעל במידה שהוא יעבור עבירה נוספת. הופר התנאי, הנאשם יהא צפוי לעונש בגין עבירתו הנוספת, בנוסף להפעלת עונש המאסר על תנאי (במצטבר או בחפיפה מלאה או חלקית) (גבריאל הלוי, תורת דיני העונשין, כרך ג' 829 (2010) (להלן: "הלוי", כרך ג')). תכליתו של עונש המאסר על תנאי היא 'להתמודד בעיקר עם שיקול ההרתעה, שכן ההנחה בבסיסו היתה, כי כל עוד קיים איום בהשתה ודאית של עונש מאסר בפועל בגין ביצועה של עבירה נוספת, יהיה בכך כדי להרתיע את העבריין מלבצע את העבירה' (שם, בעמ' 831). ככלל, עונש המאסר על תנאי מתפרס על פני קשת רחבה של עבירות, ואינו נוגע אך ורק לעבירה הספציפית בה הורשע הנאשם. התנאי יופעל איפוא כל אימת שהעבירות שבהן הורשע המבקש מכילות גרעין זהה לאחת מעבירות התנאי, או שעבירת התנאי נבלעת בתוך העבירה הנוספת שבוצעה על ידי הנאשם (הלוי, כרך א', שם)". (ההדגשה אינה במקור - א.ט.).

8. בעניינו, קבע בית משפט קמא כי העונש המותנה יחול באם יורשע המערער בשנית, בפרק הזמן שנקבע, באותה עבירה בה הורשע או באחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השניה לפקודת התעבורה. קביעתו זו של בית משפט קמא מרחיבה, לטעמי, מעבר למוסכם, את קשת העבירות שיובילו להפעלת התנאי. עיון בעבירות המפורטות בתוספת הראשונה והשנייה לפקודת התעבורה מלמד כי מדובר בעבירות שאינן נמנות על גרעין זהה לעבירה בה הורשע המערער. בית משפט קמא רשאי היה אמנם להשית על המערער עונש בהתאם לשיקול דעתו אך בעשותו כן במקרה דידן, חרג מההסכמה שהיוותה חלק מהסדר הטיעון. ניתן להניח כי בהציגם את הסדר הטיעון, התכוונו הצדדים לכך שהתנאי יופעל מקום שבו יורשע המערער בשנית בעבירה זהה או בעבירה אחרת המכילה גרעין זהה לעבירה בה הורשע. הרחבת היריעה מעבר לכך מצויה וודאי בסמכותו של בית המשפט אך שומה היה עליו לנמק מדוע ראה לסטות מהסדר הטיעון.

נכון הוא שבית משפט קמא הודיע לצדדים כי אינו קשור להסדר הטיעון וכי קיימת אפשרות שלא יגזור על המערער את העונש המוסכם. יחד עם זאת, לא מצאתי כי מתקיימים במקרה דידן הטעמים המיוחדים המצדיקים סטייה מההסדר, מה גם שבית משפט קמא לא התייחס לכך בגזר הדין ולא פירט מה הביא אותו לסטייה כאמור. בבואו לגזור את הדין חייב בית המשפט להביא בגדר שיקוליו את הסדר הטיעון שהצדדים הגיעו אליו, הן מטעמי אינטרס הציבור והן כדי למלא אחר ציפיות הנאשם המוותר בהודייתו על זכותו לניהול ההליך הפלילי עד תומו. על חשיבותו של מוסד הסדר הטיעון והנסיבות המצדיקות סטייה הימנו, ראו ע"פ 3068/10 פלונית נ' מדינת ישראל (1.11.2010) והפסיקה המובאת שם. בעניינו, כאמור, לא התקיימו הנסיבות שיש בהן כדי להצדיק סטייה מהסדר הטיעון, מה גם שלא הובאה כל הנמקה לכך.

9. סיכומו של דבר, אני מקבל את הערעור במובן זה שמורה כי הפסילה המותנית שנקבעה על ידי בית משפט קמא תחול מקום בו יורשע המערער תוך שנתיים בביצוע אותה העבירה בה הורשע. יתר רכיבי העונש שנקבעו על ידי בית משפט קמא יעמדו בעינם.

ניתן היום, ו' כסלו תשע"ז, 06 דצמבר 2016, בהעדר הצדדים.